

NURsing Research into Self-management and Empowerment in Chronic Care

Nieuwsbrief 7: mei 2017

Vijf jaar leren over zelfmanagement: "goede zorg begint met goed luisteren"

Na vijf jaar onderzoek en ontwikkelen vanuit NURSE-CC, het Rotterdamse samenwerkingsverband tussen Hogeschool Rotterdam en Erasmus MC, is het tijd om samen de balans op te maken. Een dialoog tussen AnneLoes van Staa, programmaleider en lector aan Hogeschool Rotterdam, en Erwin Ista, projectleider bij Erasmus MC.

AnneLoes: "Erwin, wat heb jij geleerd van de afgelopen vijf jaar onderzoek naar zelfmanagementondersteuning door verpleegkundigen?"

Erwin: "Het was een boeiende ontdekkingsstocht. Als ik nu over deze vraag nadenk, komt mij als vanzelf de opdracht van professor Mieke Grypdonck voor de geest vanuit mijn studietijd verplegingswetenschappen: verpleegkundigen moeten patiënten helpen het leven boven de ziekte uit te tillen. In ons onderzoek stond steeds de vraag centraal wat iemand met een chronische aandoening nodig heeft om te leven met de ziekte en hoe de verpleegkundige daarbij betekenisvol kan zijn. Voor mij is bevestigd dat goede zorg begint met goed luisteren. Bij Erasmus MC zijn we erin geslaagd daarvoor een passende ondersteuningsinterventie te ontwikkelen. Dat wordt in deze nieuwsbrief beschreven. Waar ben jij het meest trots op?"

AnneLoes: "NURSE-CC heeft laten zien dat zelfmanagementondersteuning niet een vaag begrip is, maar een manier van werken die verpleegkundigen kunnen leren en die patiënten erg waarderen. Dat betekent inderdaad luisteren naar wat er voor de patiënt écht toe doet, bereid zijn je vizier te openen: bij zelfmanagement staat niet de ziekte centraal, het gaat erom een goed leven te kunnen leiden. Daar heb je als verpleegkundige nieuwe competenties voor nodig: oplossingsgerichte gesprekmethodieken, manieren om samen met een patiënt te kunnen beslissen, gebruikmaken van interventies die eigen regie mogelijk maken. Dat we daar nu een leerboek over schrijven had ik vijf jaar terug niet kunnen dromen!"

Erwin: "Maar we zijn er nog niet. De uitdaging ligt bij de implementatie van de ontwikkelde interventie binnen het Erasmus MC, maar ook daarbuiten. Er is volop enthousiasme aanwezig bij verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten, dat vormt een prima start."

AnneLoes: "Precies. Het ondersteunen van eigen regie en autonomie van patiënten kan ook nog meer aandacht krijgen in het handelen van verpleegkundigen op verpleegafdelingen, in de ggz en de wijkverpleging. Zelfmanagementondersteuning hoort echt bij de kern van verplegen."

Symposium Dag van de Verpleging

Op 12 mei 2017 vieren verpleegkundigen wereldwijd de Dag van de Verpleging. Deze dag memoreert de geboortedag van Florence Nightingale, de grondlegster van de moderne verpleegkunde. Tijdens het symposium in Erasmus MC passeren actuele ontwikkelingen de revue. Diverse sprekers (onder andere Marieke Schuurmans en AnneLoes van Staa) beantwoorden de vraag: Wat zou Florence nu doen? Ook worden innovatieve projecten uit de regio gepresenteerd. Het symposium wordt georganiseerd door Bureau Lambregts in samenwerking met onder andere Erasmus MC, NURSE-CC, Hogeschool Rotterdam.

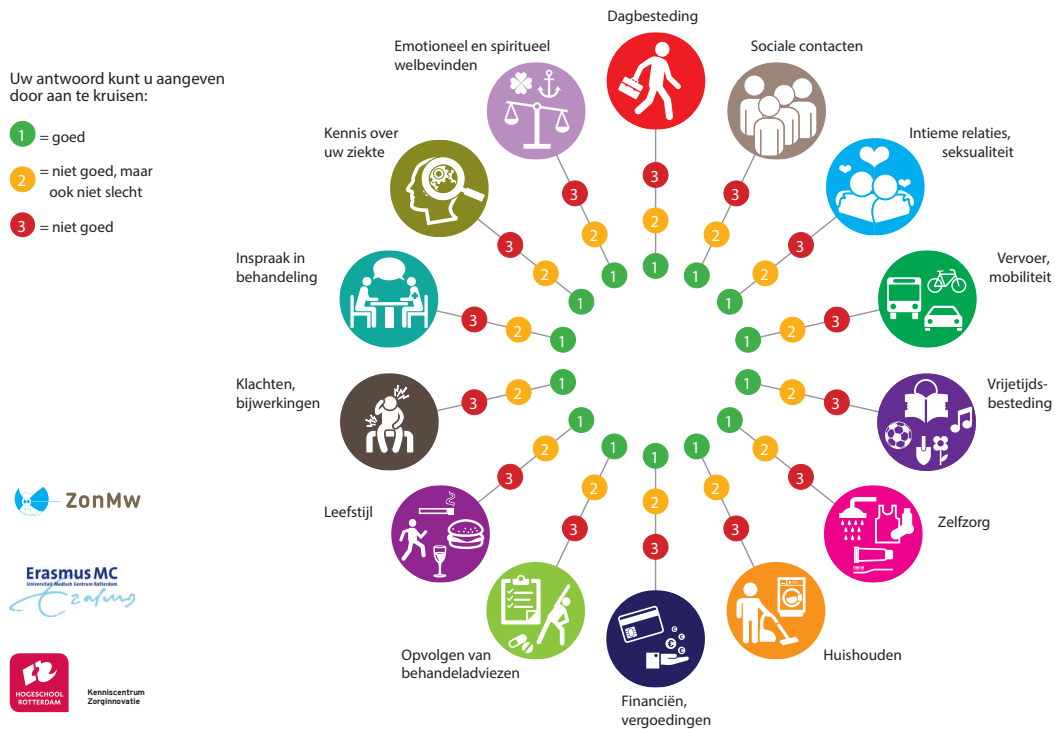
Thema 1 - Interventies voor zelfmanagementondersteuning

Vier proeftuinen bij Erasmus MC

Samen met vier afdelingen van Erasmus MC heeft NURSE-CC gewerkt aan zelfmanagementinterventies voor chronisch zieken, toepasbaar in de dagelijkse zorgpraktijk. De coördinatie aan de kant van Erasmus MC lag bij senior onderzoeker Erwin Ista. De omstandigheden bij de proeftuinen waren verschillend, maar de grote lijn was steeds: onderzoek - ontwikkeling interventie - toepassing van de interventie - onderzoek naar de effectiviteit.

Het onderzoek is nog niet overal afgerond. Meestal was de interventie een combinatie van het Zelfmanagement Web met nazorggesprekken. Hiervoor werden trainingen probleemgerichte gesprekstechniek aangeboden. Een afdeling combineert eHealth en nazorggesprekken.

Wilt u aangeven hoe het met u gaat op het gebied van:

Proeftuin Nefrologie

ECHT IETS VOOR DE PATIËNT

De afdeling Niertransplantatie was één van de proeftuinen. "Patiënten zeiden: 'dit is een studie waar ik wat aan heb.'" zegt verpleegkundig specialist Mirjam Tielen. "Dat hoor je niet vaak." Zeker in een academisch ziekenhuis worden patiënten vaker met onderzoekers geconfronteerd en de bedoeling daarvan is niet altijd doorzichtig. Dus deze pluim mochten de onderzoekers Janet Been (Hogeschool Rotterdam), Denise Beck en Emma Massey (beiden Erasmus MC), op hun hoed steken. Ze spraken op de afdeling met patiënten, zowel in focusgroepen als in individuele interviews, en onderzochten de opvattingen en methoden van verpleegkundigen met behulp van Q-methodologie, kwalitatieve interviews en observaties tijdens consulten.

Mirjam en collega verpleegkundig specialist Marleen van Buren waren betrokken bij de praktische toepassing van de nieuw ontwikkelde interventie. Allereerst is dat het Zelfmanagement Web, de schijf met veertien thema's uit alle aspecten van het dagelijks leven die door de patiënt wordt ingevuld. "Ik merk dat dit het gemakkelijker maakt ergens over te praten," zegt Mirjam. "Zo staat het onderwerp seksualiteit erop. De een praat erover, de ander niet. Maar je laat zien: het is normaal dat je hierover kunt spreken."

Bij het invullen van het Web horen vier nazorggesprekken. "Er zijn problemen door aan het licht gekomen waarvan wij niet wisten dat ze meespeelden. Bijvoorbeeld financiële problemen, schulden. Je kunt je afvragen, moeten wij daar iets mee? Maar dit kan wel degelijk zorgen dat mensen niet op afspraken verschijnen." Mensen worden in de gesprekken gestimuleerd zelf met oplossingen te komen, maar zeggen ook: "Doordat ik weet dat jij er bij een volgende afspraak op terug komt, is er een stok achter de deur."

Bij de afdeling Niertransplantatie zijn het Zelfmanagement Web en de oplossingsgerichte gesprekstechnieken nu een jaar dagelijkse praktijk. Maar wat gebeurt er na afloop van NURSE-CC? Er blijven gesprekstrainingen nodig en meer tijd voor verpleegkundigen. Over de kosten daarvan wordt elders beslist. Mirjam: "De conclusies over de patiëntervaringen komen nog, maar de patiënten die ik heb gehoord waren allemaal overwegend positief. Het is een interventie met een positieve benadering, patiënten krijgen handvatten, moeten zelf dingen aanpakken, maar worden daarin ondersteund. Het is echt iets voor de patiënt."

Proeftuin Radiotherapie

VEEL TRAINEN OM HET GOED TE DOEN

“De behoefte aan nazorg en zelfmanagementondersteuning werd op de afdeling Radiotherapie van de locatie Daniel den Hoed van Erasmus MC zelf geconstateerd”, zegt verpleegkundig specialist Cora Braat. De arts met wie ze samenwerkt zei: “Ik blijf de patiënten wel medisch volgen, maar ik merk dat ze ook andere aandacht behoeven.” Cora startte een project en toen ze met NURSE-CC in aanraking kwam, was de link snel gelegd. Bij de afdeling Radiotherapie worden het Zelfmanagement Web en de nazorggesprekken gebruikt voor patiënten met hoofd-halskanker. NURSE-CC richt zich eigenlijk op chronisch zieken, maar dat ligt in dit geval anders. De ziekte kan in het eerste jaar terugkomen “en dan kom je heel snel in een andere fase van het leven,” zegt Cora. Aan de andere kant hebben mensen die goed herstellen juist veel baat bij de gesprekken. Want de behandeling - bestraling in combinatie met chemotherapie - is heel erg zwaar. “We hebben ervoor gekozen de nazorggesprekken niet te voeren tijdens de behandeling. Dan begeleid ik ze wel, maar we geven ze eerst twee tot drie maanden tijd om te herstellen.

Pas als de bijwerkingen en de ellende van de behandeling voorbij zijn, maken we de afspraak voor het eerste gesprek. Dan zijn ze weer toe aan het weer oppakken van het leven. Het Zelfmanagement Web krijgen de patiënten voor dat gesprek thuisgestuurd, zodat ze er op hun gemak over kunnen nadenken. Na een maand volgt een telefoongesprek en vijf maanden daarna de tweede afspraak.”

In een klein jaar hebben veertig patiënten deelgenomen aan het NURSE-CC-onderzoek en de interventie. De meeste patiënten ervaren de gesprekken als waardevol en vinden het fijn te kunnen reflecteren op de behandelperiode, maar vooral ook plannen te maken voor de toekomst. “Zelfmanagement stimuleren is hierbij een doel” zegt Cora, “dat was een hele omslag in denken. Ook voor mij. Wij zijn geneigd vóór de patiënt te denken. We hebben gesprekstraining gehad om te leren dat juist om te draaien: ‘Wat ervaart u zelf en waarin kan ik u ondersteunen?’ Het is veel trainen om dat goed te doen.”

Proefschrift over reflectie op het eigen professionele handelen

Ada ter Maten-Speksnijder

Op 13 september 2016 promoveerde verpleegkundige Ada ter Maten-Speksnijder, docent-onderzoeker aan Hogeschool Rotterdam, op het proefschrift *Finding Florence. Shedding Light on Nurse Practitioners' Professional Responsibility*. Eén studie in het proefschrift was onderdeel van NURSE-CC.

Het kenmerk van hoger opgeleide verpleegkundigen is dat zij kritisch kunnen nadenken over de juistheid van het eigen professionele handelen. Samen met Prof. Dr. M. Grypdonck, Dr. A. Pool en docenten van de Masteropleiding Advance Nursing Practice ontwikkelde Ada de onderwijsmethode Reflectieve Casestudie. Voor haar proefschrift onderzocht zij de leermogelijkheden van deze methode.

Thema 1 (vervolg)

Proeftuin Hemato-oncologie

OPTIMALE ONDERSTEUNING

Voor patiënten die bij Erasmus MC een stamceltransplantatie ondergaan, bijvoorbeeld bij leukemie, de ziekte van Hodgkin of Non Hodgkin of bij de ziekte van Kahler, is een zorgpad ontwikkeld waarbij de patiënt, naast de medische zorg, drie gesprekken voert met een ondersteuningsconsulent. Het eerste gesprek vindt plaats voorafgaand aan de behandeling, het tweede en derde volgen na respectievelijk vijf en twaalf maanden. Verpleegkundig onderzoeker Mariska van der Lans vertelt hoe in deze gesprekken onderwerpen aan bod komen die verder gaan dan het puur medische. "Welke coping-strategieën hanteert de patiënt? Welke doelen stelt de patiënt zich voor de toekomst? Waarin kunnen wij helpen en welke rol kan hij hier zelf in spelen? Maar ook: hoe zit de familie in elkaar, wie is de mantelzorger?"

Voor eventuele meervoudige complexe zorg is een samenwerking met het Rotterdamse Revalidatiecentrum Rijndam aangegaan. Deze zorg kan bestaan uit onder meer voedingsadvies, fysiotherapie, psychische begeleiding, vragen over seksualiteit en het oppakken van werk. Ook is er de mogelijkheid tot lotgenotencontact.

De interventie kwam tot stand na onderzoek van Mariska waarbij ze een grote behoefte vaststelde aan extra ondersteuning tijdens het proces van herstel. "De gesprekken worden door de patiënten als waardevol ervaren," zegt zij. "Uit onderzoek is gebleken dat ze nu de juiste weg vinden naar hulpverlening. Het laatste gesprek, na een jaar, heeft voor patiënten ook de functie van evaluatie en afronding."

Samen met NURSE-CC doet zij onderzoek naar de effectiviteit van de interventie, met name op het vlak van zelfmanagementondersteuning. Zo observeerde onderzoeker Heleen van der Stege (Hogeschool Rotterdam) een aantal nazorggesprekken en zag "de ruimte die patiënten kregen om hun verhaal te doen en de betrokkenheid van de ondersteuningsconsulenten. Patiënten vinden het duidelijk prettig om te kunnen praten over hun huidige leven en wat moeilijk is aan hun situatie. Er komen veel niet-medische zaken aan de orde die te maken hebben met het leven na de behandeling."

In samenwerking met Optimale Ondersteuning bij Kanker (Stichting OOK) zijn de financiering, scholing en intervisie van de ondersteuningsconsulenten geborgd. De oncologen wachten op de onderzoeksresultaten en willen, wanneer die positief zijn, ook nazorgconsulenten op een aantal andere afdelingen introduceren.

Wist u dat...

- ZonMw een vervolgprijs heeft gehonoreerd waarin onderzoek naar verpleegkundige zelfmanagementondersteuning wordt gecombineerd met verpleegkundige documentatie? Het project heet ZM-Doc en Connie Dekker is projectleider.

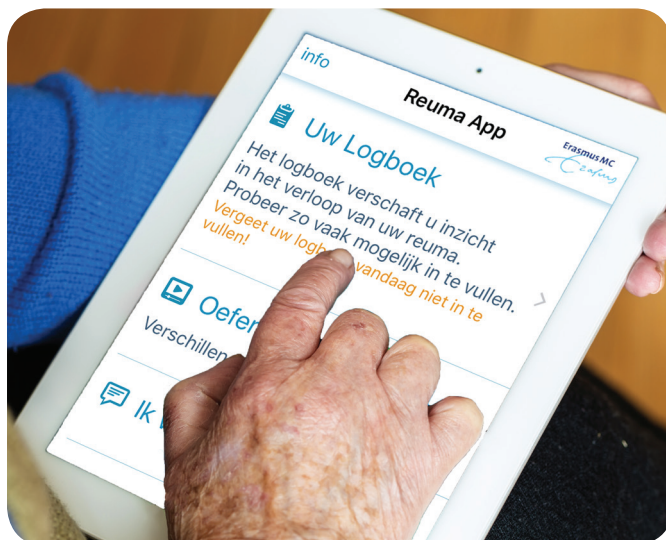
Proeftuin Reumatologie

UW LEVEN LEIDEN ZOALS U DAT WILT

"Zelfmanagement staat voor ons hoog in het vaandel," zegt verpleegkundig onderzoeker Margot Walter van de afdeling Reumatologie van Erasmus MC. "Ook onze professor, reumatoloog Mieke Hazes, heeft veel aandacht voor zelfmanagement bij chronische ziekte. Dat is te zien aan de Reuma App die we hebben ontwikkeld, en bijvoorbeeld ook aan onze transitiepoli voor jongeren." Daar worden jongeren die van de kinder- naar de volwassenenzorg overstappen begeleid op weg naar meer zelfstandigheid.

De Reuma App is in heel Nederland gratis op de smartphone te downloaden. Hij is ontwikkeld door twee reumaconsulenten en de reumatologen en patiënten van Erasmus MC. De Reuma App maakt het patiënten gemakkelijker om een aantal dingen rond hun ziekte in eigen hand te houden. "Om uw leven te kunnen leiden zoals u dat wilt," zegt het informatiefilmpje van Reumatologie. De app bevat informatie over verschillende reumatische ziekten, een game over de werking van het lichaam, veel filmpjes met oefeningen, vragenlijsten gericht op specifieke ziekten, een dagboek waardoor - ook voor de behandelaars - een beeld ontstaat van het verloop van de ziekte, en herinneringen aan medicatie en afspraken. Maar de app bevat ook heel veel toepassingen die over meer dan de ziekte gaan, zegt Margot, "zoals informatie over seksualiteit, zwangerschap, werk, vermoeidheid, 'tip voor je dip', vakantie." Het aantal gebruikers van de app groeit. In een vragenlijst gaf negentig procent aan de app aan anderen aan te bevelen en een van hen schreef enthousiast: "Op het moment dat je info of steun wilt hebben, kun je direct antwoord en ondersteuning krijgen." In 2016 kwam het totale aantal downloads al boven de 1800.

Anders dan bij de andere proeftuinen is het Zelfmanagement Web bij de afdeling Reumatologie niet in gebruik. Margot: "Alle zelfmanagementpunten komen wel terug in de gesprekken die onze reumaconsulenten met de patiënten hebben." Ze heeft met het Zelfmanagement Web kennis gemaakt tijdens gezamenlijke vergaderingen, werkgroepen en bijeenkomsten van NURSE-CC en gaat aan een cursus meedoen om te kijken of het op de afdeling bruikbaar is. Zeker is dat zelfmanagementondersteuning bij reumatologie belangrijk blijft.

Thema 2 - Competenties voor zelfmanagementondersteuning

Nieuwe competenties van verpleegkundigen

HET VRAAGT ECHT EEN HELE CULTUUROMSLAG

Het onderzoeksprogramma NURSE-CC heeft verschillende waardevolle resultaten voor onderwijs en praktijk opgeleverd. Voor het eerst werden de vereiste competenties voor zelfmanagementondersteuning bij verpleegkundigen geformuleerd. Op basis van literatuuronderzoek en een reeks groeps- en individuele gesprekken met experts en verpleegkundigen werd een uitgewerkte competentielijst opgesteld. Het 5-A model werd als uitgangspunt daarvoor genomen.

Ook werden de competenties voor zelfmanagementondersteuning bij verpleegkundigen bekeken. Ruim vijfhonderd verpleegkundigen van Erasmus MC vulden een vragenlijst (SEPSS-36) in over zelfmanagementondersteuning. De meest opmerkelijke conclusie daaruit is dat verpleegkundigen vertrouwen hebben in hun competenties op dat gebied, maar er in hun dagelijkse praktijk weinig gevolg aan geven. De onderzoekers vatten dit samen als het verschil tussen 'kunnen' en 'doen'. Dat beeld wordt bevestigd in een studie uit het proefschrift *Finding Florence* van Ada ter Maten. Zij observeerde onder meer 48 uur lang poliklinische consulten voor patiënten met chronische aandoeningen. Op medisch terrein bleken de verpleegkundigen hun taak prima te vervullen, maar het bredere zelfmanagement kwam vaak te weinig aan bod.

Verpleegkundigen geven zelf als belangrijkste reden aan dat ze te weinig tijd hebben. Onderzoeker Susanne van Hooft erkent wel dat de werkdruk hoog is, maar zegt: "Toch kost anders contact maken met een patiënt niet altijd meer tijd. De juiste vragen aan iemand stellen hoeft niet tijdrovender te zijn. 'Wat zou u zelf willen?' heb je even snel gezegd. Het gaat ook om de houding", aldus Susanne.

In het 5-A model worden naast vijf specifieke competenties een aantal overstijgende competenties beschreven. Dat is een andere basishouding, waarin de patiënt wordt uitgenodigd tot regievoering en eigenaarschap van zijn aandoening. Dat is het meest fundamentele, maar hoe kun je dat stimuleren? "Ik denk door bewustwording," zegt Susanne. "Door verpleegkundigen meer te laten reflecteren op wat ze doen, zich bewuster te laten worden van hun eigen gedrag. Doordat ze daar met een ander of met elkaar naar kijken. Bijvoorbeeld met de oplossingsgerichte gesprekstechniek die is toegepast in de proeftuinen."

"Wat verpleegkundigen ook bewustmaakte, zijn de vier perspectieven op zelfmanagement die wij hebben vastgesteld. De verpleegkundige kan het perspectief van een coach, een leraar, een behandelaar of van een poortwachter hebben. Het perspectief van de verpleegkundige bepaalt met welk doel de verpleegkundige het zelfmanagement van patiënten ondersteunt. Ook de relatie met de patiënt verschilt per perspectief. Bij de coach is de relatie gelijkwaardig, terwijl bij de behandelaar de verpleegkundige meer aanwijzend is en de patiënt meer volgend. Door het benoemen van deze verschillende perspectieven ervaart de verpleegkundige dat er meer dan één benaderingswijze mogelijk is."

Wat ook helpt, denkt Susanne, "zijn de competenties die we hebben beschreven. Die maken zelfmanagementondersteuning concreter dan het voorheen was. Door het in stukjes te hakken, concreet te maken en te vertalen naar de praktijk krijgt het handen en voeten." Maar zij verwacht dat het nog een tijd zal duren voor de zelfmanagementondersteuning in de praktijk van alledag beantwoordt aan het streven. "Dat vraagt echt om een hele cultuuromslag."

Wist u dat...

- Er inmiddels **vijftien wetenschappelijke publicaties** zijn verschenen over projecten rond NURSE-CC?
- Er **twaalf** internationale en meer dan **vijftig** nationale presentaties zijn verzorgd over resultaten van het onderzoeksprogramma?
- De hoogleraar Verplegingswetenschappen in Erasmus MC per 1 juni wordt benoemd? Dat dit destijds een voorwaarde was van ZonMw voor financiering van NURSE-CC? Wij feliciteren Monique van Dijk met haar benoeming!
- Susanne van Hooft in het najaar van 2017 haar proefschrift hoopt te verdedigen?

Thema 2 (vervolg)

Curriculumscan op vier hbo-V's

HEB EEN BEETJE GEDULD, ZE ZIJN NOG JONG

In het beroepsprofiel behoort zelfmanagementondersteuning nu tot de kern van de verpleegkunde, zodat de opleidingen hun curriculum daarop afstemmen. NURSE-CC voerde een curriculumscan uit op vier hbo-V's om te zien hoe de stand van zaken nu is.

Wat doet het hbo-V al op dit gebied, wat zijn de ervaringen ermee en wat kan anders? De blauwdruk en de studiehandleidingen werden gescreend, sleutelfiguren bij de opleidingen werden geïnterviewd, per kernvak werden groepsinterviews met docenten gehouden en vierdejaars studenten vulden een vragenlijst (SEPSS 36) in. Het onderzoek hielp de hbo-V's een beeld te krijgen van de stand van zaken in hun eigen opleiding. Yvonne Becqué en Susanne van Hooft (beiden Hogeschool Rotterdam) waren de centrale onderzoekers vanuit NURSE-CC. "We vonden bij alle hbo-V's dat de patiënt er centraal staat." vertelt Yvonne. "Wat ik bij één hbo-V mooi vond, is dat ze zelfmanagementondersteuning niet eens als term gebruiken, maar die grondhouding toch heel mooi verwoordden, dat alle docenten dat deden en dat het hele curriculum dat wel ademde. Bij een andere was zelfmanagement juist door het hele team van docenten en lectoren uitgedacht, wat ze er gemeenschappelijk onder verstonden, en proberen ze dat nu te vertalen naar het onderwijs. Bij weer een andere school wordt het erg theoretisch aangevlogen, in een apart lesblok in het tweede jaar, wanneer de studenten nog weinig praktijkervaring hebben."

Angela Tuijp is docent aan de Haagse Hogeschool. Zij deed de logistiek voor het NURSE-CC-onderzoek op de hbo-V opleiding daar, maar nam als docent ook zelf deel aan een groepsinterview.

"Het feit dat we in die focusgroepen hebben gesproken over zelfmanagementondersteuning was op zich al stimulerend, want er kwam uit dat we zelf als team zelden praten over zulke inhoudelijke verpleegkundige onderwerpen, het overleg gaat vooral over organisatorische zaken."

Overall in het onderzoek duikt de tegenstelling op tussen wat studenten over zelfmanagementondersteuning leren - en steeds meer gaan leren - en wat ze meemaken in de praktijk. Angela zegt gedecideerd: "De grootste belemmering bij het onderwijs rond zelfmanagementondersteuning is het gebrek aan goede stageplaatsen. Je hebt authentieke zorgsituaties nodig om het te leren, erop te reflecteren en feedback te krijgen." Dat gebeurt te weinig, door werkdruk, door de sleur van alledag, doordat mensen in de praktijk nog weinig met het concept bezig zijn en omdat het ontbreekt aan rolmodellen op hbo-niveau. De Haagse Hogeschool probeert de relatie tussen onderwijs, praktijk en onderzoek te verbeteren, door vaste contactdocenten voor de stagiaires. Ook zijn er learning communities waarin docenten stagiaires begeleiden bij praktijkonderzoek en meedoen in gezamenlijke deskundigheidsbijeenkomsten waar ook de praktijk wat aan heeft.

Yvonne: "Studenten komen binnen met het idee van echt zorgen voor die patiënt, medisch. De emotionele behoeften van mensen die chronisch ziek zijn, dat zijn lastige vraagstukken voor iemand van achttien. Eén van onze conclusies is: heb een beetje geduld, want ze zijn nog jong."

instituut Beleid
& Management
Gezondheidszorg

Kenniscentrum
Zorginnovatie

Universiteit Utrecht

Wat is NURSE-CC

NURSE-CC staat voor Nursing Research into Self-management and Empowerment in Chronic Care. Dit is een gemeenschappelijk onderzoeksprogramma van Hogeschool Rotterdam (Kenniscentrum Zorginnovatie), Erasmus MC en Erasmus Universiteit (instituut Beleid en Management Gezondheidszorg) dat zich richt op (1) het vergroten van de effectiviteit van zelfmanagementondersteuning door verpleegkundigen en (2) het verbeteren van verpleegkundige competenties en verpleegkundig onderwijs op dit gebied.

Het uiteindelijke doel is om de zorg voor mensen met chronische aandoeningen te verbeteren. Voor dit vijfjarige programma wordt €750.000 gefinancierd binnen het ZonMw-programma *Tussen Weten en Doen II*. Naast de Rotterdamse samenwerkingspartners zijn TNO, Vilans en de Universiteit Utrecht betrokken als adviseurs van dit programma.

Contact

Hogeschool Rotterdam
Kenniscentrum Zorginnovatie
dr. AnneLoes van Staa
a.van.staa@hr.nl
hr.nl/nurse-cc

Colofon

Tekst: Hans Schoots
Beeld: Hans Tak, Irene Baten,
Levien Willemse en Marijn van
Zanten

Proeftuinen

De proeftuinen zien we als een academische werkplaats waarin wordt samengewerkt door professionals uit de praktijk, onderzoekers, promovendi, docenten en studenten van de hogeschool. Er vindt praktijkgericht onderzoek plaats, waardoor de proeftuin niet alleen geschikt is voor theorie- en instrumentvorming, maar ook voor de verspreiding van resultaten en de implementatie van passende interventies.

Binnen NURSE-CC zijn vijf proeftuinen ingericht:

1. Erasmus MC Reumatologie
2. Erasmus MC Radiotherapie en Hemato-oncologie
3. Erasmus MC Niertransplantatie
4. SPIL (Self-management & Participation Innovation Lab)
Erasmus MC - Sophia
5. Hogeschool Rotterdam - hbo-V